

Sygn. akt VIII Ca 93/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu – Wydział VIII Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Hanna Matuszewska

Sędziowie: SSO Małgorzata Kończal, SO Jadwiga Siedlaczek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 maja 2014 r. w Toruniu

sprawy z wniosku M. R.

przy uczestnictwie A. R. i M. G.

o stwierdzenie nabycia spadku po B. R.

na skutek apelacji wnioskodawcy M. R.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 16 grudnia 2013 r.

sygn. akt XI Ns 1799/13

I. uchylić zaskarżone postanowienie i umorzyć postępowanie;

II. ustalić, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt VIII Ca 93/14

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 13 września 2013 r. M. R. domagał się stwierdzenia nabycia spadku po zmarłej B. R. oraz otwarcia i ogłoszenia testamentu sporządzonego przez zmarłą. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że zmarła pozostawiła testament, na mocy którego do spadku powołała syna – M. R. i córkę – M. G. – w 1/2 części. Uprawnionymi do nabycia spadku z mocy ustawy był wnioskodawca, córka zmarłej – M. G. i mąż zmarłej – A. R.. M. G. spadek odrzuciła, w związku z czym wnioskodawca winien nabyć spadek w całości. Wnioskodawca przyjął spadek po zmarłej z dobrodziejstwem inwentarza, na dowód czego przedłożył sporządzone przed notariuszem oświadczenie spadkowe. Wskazał nadto, że w związku z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza, Sąd Rejonowy w Toruniu nakazał sporządzić spis inwentarza po zmarłej – przedłożył odpis tego postanowienia.

Na rozprawie w dniu 23 października 2013 r. Sąd Rejonowy odebrał od wnioskodawcy zapewnienie, dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu oraz wydał postanowienie, na mocy którego spadek po B. R., na podstawie testamentu z dnia 26 maja 2003 r. nabył w całości jej syn – M. R.. Sąd stwierdził też, że koszty sądowe poniósł w całości wnioskodawca.

Następnie, w dniu 16 grudnia 2013 r., Sąd Rejonowy w Toruniu postanowił sporządzić spis inwentarza po zmarłej spadkodawczyni i wykonanie spisu inwentarza zlecił komornikowi sądowemu. Sąd wskazał, że skoro wnioskodawca przyjął spadek po zmarłej z dobrodziejstwem inwentarza, to w świetle art. 644 kpc należało sporządzić spis inwentarza.

Od powyższego postanowienia apelację wniósł wnioskodawca, wskazując, że zachodzi nieważność postępowania, wskazana w art. 379 p. 3 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, gdyż Sąd Rejonowy orzekł w sprawie, która już wcześniej została prawomocnie zakończona – postanowieniem z dnia 24 lipca 2013 r., w sprawie XI Ns 1279/13. Ten sam sąd postanowił sporządzić spis inwentarza po zmarłej B. R. i zlecił jego wykonanie komornikowi sądowemu. Sąd Rejonowy naruszył więc art. 644 kpc w zw. z art. 637 § 1 i 2 kpc błędnie przyjmując, że nie zostało wcześniej wydane postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza.

Skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i umorzenia postępowania w tym zakresie oraz rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, zgodnie z art. 374 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy w pełni zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 379 p. 3 kpc nieważność postępowania zachodzi jeżeli o to samo roszczenie między stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona.

Odnosząc powyższe ustalenia na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, że istotnie zachodziła wskazana przez wnioskodawcę nieważność postępowania. W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy orzekł w przedmiocie sporządzenia z urzędu spisu inwentarza po zmarłej, chociaż wcześniej ten sam sąd wydał postanowienie w dniu 24 lipca 2013 r., w sprawie XI Ns 1279/13 o identycznej treści. Postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r. uprawomocniło się 19 sierpnia 2013 r., a więc przed wydaniem zaskarżonego postanowienia. Zachodził więc bez wątpienia stan powagi rzeczy osądzonej.

W tym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy nie zastosował prawidłowo art. 644 kpc, wskazującego na konieczność spisu inwentarza w sytuacji, wtedy gdy wcześniej czynności tej nie przeprowadzono.

Konsekwencją nieprawidłowego postępowania sądu pierwszej instancji było wydanie orzeczenia w sytuacji, gdy sprawa była już wcześniej prawomocnie zakończona, co skutkowało nieważnością postępowania.

Sąd odwoławczy jeżeli stwierdzi, że zachodzi nieważność postępowania, może sprawę rozpoznać na posiedzeniu niejawnym (art. 374 kpc), jak to uczyniono w przedmiotowej sprawie.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 386 § 2 kpc, w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Jeżeli zaś zachodzi podstawa do umorzenia postępowania, sąd drugiej instancji uchyla wyrok i umarza postępowanie (art. 386 § 3 kpc).

Postanowienie o umorzeniu postępowania wydaje się w sytuacji, gdy m. in. wydanie orzeczenia kończącego postępowanie stało się zbędne lub niedopuszczalne (art. 355 kpc, w zw. z art. 391 § 1 kpc). W sytuacji gdy wcześniej zostało wydane orzeczenie rozstrzygające sprawę, wydanie kolejnego orzeczenia w tej samej sprawie jest niedopuszczalne, co potwierdzała treść art. 644 kpc, takie postępowanie należało umorzyć.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy uwzględnił apelację wnioskodawcy, stwierdził nieważność postępowania wskazaną w art. 379 p. 3 kpc, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia w całości i umorzeniem postępowania w tym przedmiocie, zgodnie z przepisem art. 386 § 3 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie z art. 520 § 1 kpc, stwierdzając, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania zgodnie ze swoim udziałem w sprawie. Koszty postępowania odwoławczego zostały w całości poniesione przez wnioskodawcę - składała się na nie opłata od apelacji w wysokości 40 zł.